

Roofvogels en uilen in 2019

Teun van Dijk

Als lid van de Veldwerkcommissie VWGA heb ik een overzicht gemaakt van de broedgevallen van roofvogels en uilen in de regio Amsterdam in 2019. Hierbij is gebruik gemaakt van rechtstreekse meldingen door leden van de vogelwerkgroep en voorts door het zorgvuldig napluizen van meldingen van roofvogels en uilen in het werkgebied van VWGA op Waarneming.nl. Aan de hand van Sovon interpretatiecriteria heb ik de verzamelde gegevens beoordeeld. Resultaat is het hieronder staande overzicht van al dan niet geslaagde broedgevallen van roofvogels en uilen. Dit overzicht zal zeker niet volledig zijn, want ongetwijfeld zijn er territoria gemist, zeker van uilen zal het aantal meldingen 'onderbelicht' zijn.

Torenvalk 35 territoria

8 territoria zuidkant Amsterdam: Amsterdam-ZO, Bovenkerkerpolder, Ronde Hoep, Holendrecht- en Bullewijkpolder, Schinkelbos en Botshol.

5 territoria omgeving Schiphol.

4 territoria aan de oostkant van Amsterdam: Diemerpark, Vijfhoek/Muiden, Gemeenschapspolder / Bloemendalerpolder en Aetsveldsche Polder.

1 territorium op Zeeburg.

9 territoria in Amsterdam-Noord, poldergebied benoorden Amsterdam, Durgerdam, Uitdam, Bloemendalergouw/Uitdammerdijk, Barnegats/Blijkmeerpolder, Ransdorp, Zunderdorp, Broek in Waterland, Broekermeer, Volgermeer, rond Zuiderwoude en op Marken.

8 territoria in het Westelijk Havengebied, Lutkemeerpolder.

Boomvalk 16 territoria

5 territoria aan de zuidkant: Amstelpark, Ouderkerk, Uithoorn, Amstelveen en Botshol.

2 territoria in het Amsterdamse Bos/Schinkelbos.

3 territoria aan de oostkant van Amsterdam: Amsterdam Oost, Diemerpark/Vijfhoek, Diemberbos en Weesp.

FOTO: ROEY BOS

De Boomvalk broedde succesvol in het Darwinpark

De Gierwaluw

5 territoria in Amsterdam Noord en het poldergebied ten noorden van Amsterdam: Schellingwoude, Uitdammerdijk/Durgerdam/Bloemendalergouw, Broekermeer/Volgermeer, Rietbroek

1 territorium aan de westkant van Amsterdam: Osdorper Bovenpolder/Lutkemeerpolder.

Slechtvalk 5 territoria

Westelijk Havengebied AEB en Hemwegcentrale, Steigereiland IJburg, Arena, Zuidas. Voorts waren er broedparen aanwezig op de volgende locaties, waarbij geen nest kon worden vastgesteld: Mondriaantoren, Rieker Business Park, Ringparkgebouw, Postjesweg, Weesp.

Sperwer 33 territoria

10 territoria aan de westkant: Lutkemeerpolder, Osdorper Binnenpolder, Sloterpark, Erasmuspark, Westerpark/Nut en Genoegen, Westelijk Havengebied, Rembrandtpark, Bretten en Geuzenbos.

2 territoria aan de oostkant: Flevopark/Science Park en Nieuwe Oosterbegraafplaats.

2 territoria aan de zuidkant van Amsterdam: Beatrixpark, Zuideramstel.

1 territorium centrum

8 territoria ten zuiden van Amsterdam: Gaasperplas/Hoge Dijk, Holendrecht-Bullewijkpolder, Groot Duivendrecht polder, Amsterdamse Bos/Schinkelbos, Uithoorn/Bovenkerkepolder, Middelpolder.

2 territoria ten oosten van Amsterdam: Vijfhoek en Weesp.

8 territoria in Amsterdam Noord, IJdoorn, De Munt/Barnegat, Broekermeer, Ransdorp, Rietbroek, Ilperveld en Zuiderwoude.

Havik 21 territoria

4 territoria aan de westkant van Amsterdam: Westgaarde, Sloterpark, Bretten, Geuzenbos/Spaarnwoude.

6 territoria aan de zuidkant van Amsterdam: Ronde Hoep, Hoge Dijk/Gaasperplas, Groot Duivendrechtsche Polder, Middelpolder en Botshol.

5 territoria in het Amsterdamse Bos/Schinkelbos.

3 territoria aan de oostkant van Amsterdam: Nieuwe Oosterbegraafplaats, Vijfhoek en Diemberbos.

3 territoria in Amsterdam Noord en het gebied ten noorden van Amsterdam en Ilperveld.

Buizerd 87 territoria

19 territoria aan de westkant van Amsterdam: Sloterpark, Rembrandtpark, Westgaarde/Lutkemeerpolder, Westelijk Havengebied, Geuzenbos, Bretten, Osdorper Binnenpolder/Sportpark Ookmeer, Osdorper Bovenpolder, Eendracht polder, en Noordelijke Oeverlanden.

5 territoria rond Schiphol en Badhoevedorp.

13 territoria in het Amsterdamse Bos/Schinkelbos.

11 territoria aan de oostkant/ten oosten van Amsterdam: Watergraafsmeer, Flevo-park, Diemerpark, Diemberbos, Overdiemerpolder, Weesp, Muiden, Vijfhoek en Weesp.

18 territoria zuidkant van Amsterdam: Buitenveldert, Beatrixpark, Zuideramstel, A'dam ZO, Hoge Dijk, Aalsmeer, Amstelveen, Uithoorn, Bovenkerkerpolder, Middelpolder, Groot Duivendrechtsche Polder, Holendrecht- en Bullewijkerpolder, Ouderkerk, Ronde Hoep en Botshol.

21 territoria in Amsterdam Noord en het gebied ten noorden van Amsterdam: Ransdorp, Uitdam/Bloemendalgouw, Poppendamergouw, Rijperweg, Barnegat/De Munt/ Blijkmeerpolder, IJdoorn, Zunderdorp, Volgermeer/Broek in Waterland, Varkensland, Broekermeer, Zuiderwoude, Monnickenmeer, Rietbroek, IJperveld en Zeedijk.

Wespendief 1 territorium

Amsterdamse Bos. Mogelijk ook nog een broedgeval in Botshol, waar meerdere waarnemingen van opdoken en ook van twee vogels op hetzelfde moment.

Bruine Kiekendief 15 territoria

IJperveld, Varkensland, Uitdammer Die/Barnegat, Volgermeer/Zuiderwoude/Broekermeer, IJdoorn/Uitdammerdijk, Ransdorp, Zeedijk/Binnen-Buitengouw, Vijfhoek,

FOTO: MANUEL LAAN

Bruine Kiekendief, Waterland-IJperveld, 21 april 2020

FOTO: MARIANNE SLOT

Steenuil, Ransdorp, 22-09-2019

Bretten, Lutkemeerpolder, Schinkelbos, Bovenkerkerpolder, Ouderkerk/ Ronde Hoep, Aetsveldsche Polder en Botshol.

Steenuil 13 territoria

Bovenkerkerpolder, Ouderkerk – Ronde Hoep en Varkensland .

Velduil 0 territoria

Bosuil 22 territoria

Vondelpark, Stadionkade e.o., Amstelpark, Amsterdamse Bos/Schinkelbos, Noordelijke Oeverlanden, Amstelveen, Amsterdam-ZO, Diemen, Bovenkerkerpolder, Middelpolder en Badhoevedorp.

Ransuil 22 territoria

Amsterdam ZO, Sience Park, Middenmeer, Amstelglorie, Ronde Hoep, Bovenkerkerpolder, Amstelveen, Groot Duivendrechtsche Polder, Ouderkerk, Uithoorn, Badhoevedorp, Amsterdamse Bos/Schinkelbos, Osdorperbinnenpolder, Bretten, Noordelijke Oeverlanden, Ruigoord, Amsterdam-Noord en Waterland.

Kerkuil 13 territoria

Weesp, Groot Duivendrechtsche Polder, Ouderkerk, Ronde Hoep, Bovenkerkerpolder en Waterland.

In totaal zijn van twaalf soorten roofvogels en uilen territoria vastgesteld. Het ging hierbij om 76 territoria van uilen en 213 territoria van roofvogels. Het is verheugend

dat in een door mensen zo dicht bevolkt gebied zoveel roofvogels en uilen aanwezig zijn in de broedtijd.

Van de jaren 2003 en 2004 publiceerde Paul M. Marcus een overzicht. Als we die gegevens naast de getallen van de afgelopen jaren zetten, ontstaat het volgende overzicht:

	2003	2004	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bruine Kiekendief	8	10	10	14	11	18	12	23	12	15
Havik	9	10	31	27	27	33	37	29	21	21
Sperwer	22	16	32	29	28	30	35	38	34	33
Buizerd	9	8	71	57	58	64	63	69	64	87
Wespendief	0	0	0	0	1	2	1	1	1	1
Torenvalk	1	4	23	27	28	45	31	36	40	35
Boomvalk	7	7	26	23	23	23	22	21	23	16
Slechtvalk	1	1	4	3	3	4	5	6	9	5
Totaal	57	56	197	180	179	219	207	223	204	213

We moeten echter wel in het oog houden dat Paul Marcus in zijn artikel zelf al aangeeft dat de gegevens verre van volledig zijn. In acht jaar tijd kan er heel wat veranderen. Hoe het Sperwer, Torenvalk en Boomvalk in de tussenliggende jaren verging weten we helaas niet. Het is heel goed denkbaar dat deze soorten in de tussenliggende jaren een hoger aantal territoria hebben gekend. Vooral mede door Waarneming.nl kon vanaf 2012 een vollediger beeld worden verkregen.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Steenuil	13	11	12	17	16	12	15	13
Velduil	0	0	2	0	2	0	3	0
Bosuil	13	11	10	19	37	30	21	22
Ransuil	14	13	21	22	16	15	12	22
Kerkuil	5	5	5	11	12	9	12	13
Totaal	45	40	50	69	83	66	63	76

De Gierwaluw

Het valt erg te betwijfelen of bij de uilen de aantallen reëel zijn. De toename kan wellicht grotendeels worden toegeschreven aan toenemende meldingen op Waarneming.nl en aan een toenemende belangstelling voor uilen. Een bijkomend punt is dat in toenemende mate mel-dingen rond uilen worden vervaagd, waardoor het lastiger wordt om territoria te bepalen.

Hoe verhouden deze Amsterdamse cijfers zich tot het landelijk beeld van deze soorten? Landelijk geeft de Torenvalk sinds 1990 een dramatische afname te zien, die trend begint nu ook in ons werkgebied zichtbaar te worden. Ook de Boomvalk neemt sinds 1985 gestaag af. Terwijl de soort bij ons eerst stabiel bleef, zien we nu die trend ook intreden. De Slechtvalk geeft nu een terugval met broeden te zien, terwijl er op diverse plekken wel paartjes verbleven, zonder dat er sprake was van een nest. Bij de Sperwer zien we landelijk sinds 2000 een dalende lijn, die blijkt nu ook ons werkgebied zijn intrede gedaan te hebben. Het blijkt dat de Sperwer vanwege predatie door Havik steeds meer stedelijk gebied verkiest, i.p.v. bebost gebied. Landelijk lijkt de Havik zijn top te hebben bereikt, ook bij ons is nu een daling te zien. Vanaf de eeuwwisseling laat de Bruine Kiekendief een dalende lijn zien, terwijl bij ons de populatie min of meer stabiel blijft en in 2017 zelfs een topscore behaalde. Na een gestage toename blijft de Buizerd landelijk sinds 2006 op dezelfde lijn. Het Amsterdamse plaatje laat nu opeens in het hele werkgebied een toename zien.

En hoe zit dat regionaal en landelijk met de uilen? Landelijk is de Steenuil sinds 2001 stabiel en ook bij ons is dat het beeld.

Bij de Velduil is landelijk na de daling tot 2007 weer enige toename zichtbaar. Dat klopt dus ook met de spaarzame broedgevallen in ons werkgebied. In 2017 trad landelijk een dip in. In elk geval vertoonde 2018 de nodige belangstelling van de Velduil voor ons werkgebied. In hoeverre er sprake is van geslaagde broedgevallen is onbekend. Kennelijk vonden de Velduilen de Amsterdamse regio in 2019 niet interessant. Landelijk is de Bosuil sinds de eeuwwisseling stabiel, maar bij ons kun je spreken van een duidelijke toename. De soort werd in 2016 ook verbazend vaak gemeld binnen de grachtengordel zonder dat meteen sprake was van een broedgeval. In 2017 ging de Bosuil landelijk afname vertonen. In 2018 is dat ook in ons werkgebied duidelijk het geval. We kunnen t.o.v. 2019 stellen dat de neerwaartse trend voor deze uil in Amsterdamse weer even is gestabiliseerd.

Landelijk gaat het droevig met de Ransuil, die sinds 1990 alleen maar een dalende tendens te zien geeft. In ons werkgebied kun je die stand vrij stabiel noemen. Het jaar 2019 evenaart het topjaar 2015.

De Kerkuil laat landelijk een heel grillig patroon zien. Gelukkig is hij in ons werkgebied de laatste vier jaren stabiel. Na het afgelopen jaar met 10 gemelde verkeersslachtoffers, pakte 2019 gunstiger uit; er werden 2 verkeersslachtoffers gemeld. Op enkele plaatsen in het land is men nu hectometerpaaltjes aan het voorzien van een doorrollende bovenkant, waardoor uilen hier niet meer op willen landen. Het blijkt te helpen om uilen op veiliger afstand van snelverkeer te houden.

FOTO: DOROTHEE RABE

Het jaar 2019 evenaart het topjaar 2015 voor de Ransuil

Bijzondere dank voor het aanleveren van gegevens gaat uit naar, Jan van Blanken, Roely Bos, Philipp Derks, Frank van Groen, Paul Marcus, Frank Warendorf, Mark Kuiper, Ruud Smit, Martin Kempe, Ben Daemen, Fons Bongers en Zainal Haberham. Raak je op de hoogte van broedgevallen in 2020, dan deze graag doorgeven via tr.vandijk@planet.nl

Voorts heb ik nog een verzoek om broedgevallen van roofvogels en uilen niet meer te vervagen, maar ze dan liever onder embargo tot een datum na het broedseizoen te plaatsen. Zodoende kunnen dan die waarnemingen beter worden meegenomen in deze jaarrapportages.

Geraadpleegde bronnen:

De Gierzwaluw nr. 1, juni 2005 pag. 15

Paul M. Marcus – Broedgevallen van roofvogels in Amsterdam in 2003 en 2004

Sovon: Broedvogels in Nederland 2011, pag. 144
Grafieken van Nederlandse indexen

Sovon: Broedvogels in Nederland 2012, pag. 76 (Kerkuil)
en 114 grafieken van Nederlandse indexen

Sovon: Broedvogels in Nederland 2013, pag. 124, 125 en 127. Grafieken van Nederlandse indexen.

Sovon: Broedvogels in Nederland 2014, pag. 51, 78-81
en 126-129 Grafieken van Nederlandse indexen.

Sovon: Broedvogels in Nederland 2015, pag. 54-55 en 130-131 Grafieken van Nederlandse indexen.

Sovon Broedvogels in Nederland 2016, pag. 77-79

Sovon Broedvogels in Nederland 2017, pag. 54

Sovon Vogelbalans 2014 pag 14 e.v.

Sovon Vogelbalans 2015, pag. 16-17

Sovon Vogelbalans 2016, pag. 10 e.v.

Sovon Vogelbalans 2017, pag. 10 e.v.

Sovon Vogelbalans 2018

Sovon Vogelbalans 2019